

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus

[Tractatus de attributis, de visione beatifica, de scientia Dei ac de ejus
voluntate et providentia]

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniæ Agrippinæ, 1671

§. VI. Solvuntur argumenta Molinæ

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77132](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77132)

cognosci in voluntate humana, per comprehensionem illius, non tamen probare de supercomprehensione: unde cum Deus non solum comprehendat voluntatem creatam, sed etiam supercomprehendat; eò quod lumen intellectus divini, in infinitum excedat cognoscibilitatem voluntatis creatæ, in illa certò cognoscit ejus actus liberos futuros.

63 Sed contra primò: Vel actus liberi possunt in arbitrio creato certò, & infallibiliter cognosci, vel non? Si primum, sequitur quod illi possunt certò cognosci ab Angelo, per comprehensionem voluntatis creatæ; de ratione siquidem comprehensionis est, quod nihil objecti lateat comprehensionis, & quod attingat in causa id omne quod in se continet, & cujus potest esse medium infallibile. Si secundum, illi non poterunt certò cognosci ab intellectu etiam divino, per supercomprehensionem; cum illa non possit attingere effectus in causis secundis, & actus liberi in voluntate creatæ, nisi eò modo quò in illis sunt cognoscibiles, & quò in eis continentur: alioquin, ut antea dicebamus, talis cognitio mutaret objectum, & induceret imperfectionem in cognoscente.

Secundò, id tantum est cognoscibile in aliquo, quod ex vi illius cognosci potest: Ergo si supercomprehensio non terminatur ad actiones liberas, ut cognoscibiles ex vi liberi arbitrii creati, sed ex vi eminentiæ divinæ scientiæ: non cognoscit illas in arbitrio creato, ut in medio.

Tertio, Cognitio non præstat objecto vim motivam, aut quasi motivam, per quam possit certò cognosci, sed potius eam in illo supponit: Ergo si voluntas creatæ, ratione suæ indifferentiæ, & defectibilitatis, non habeat quò se vim quasi motivam, quâ possit ducere in certam & infallibilem suorum actuum futurorum cognitionem, non poterit illam recipere à lumine infinito divini intellectus, eam supercomprehendente, & in infinitum excedente ejus cognoscibilitatem.

Quartò, Si Deus discursivè cognosceret effectum per causam, non posset ex arbitrio creato, ut supercomprehensio, certò colligere determinationem actuum liberorum: Ergo nec etiam non utens discursu. Consequentia patet, nam licet Deus non utatur formali discursu, virtualiter tamen, seu eminenter discurret; ac proinde quod in objecto, formali discursu nequit cognoscere, neque etiam poterit per virtutem aut eminentem. Antecedens autem probatur. Ut per discursum certò unum ex alio inferatur, sive intercedat comprehensio, sive supercomprehensio objecti, debet cum illo connecti infallibiliter, & per bonam consequentiam inferri: At ex arbitrio creato (utpote causâ fallibili, & defectibili) ad esse determinatum actuum liberorum, consequentia infallibilis effici nequit; sicut ex principio solum probabili, & incerto, non potest deduci conclusio demonstrativa: Ergo &c.

64 Probatur tertio conclusio: Quoties aliquis effectus per se essentialiter dependet à duabus causis, ut cognoscatur certò, & infallibiliter futurus, oportet quod determinatio utriusque causæ cognoscatur: sicut enim in sua existentia, ab utriusque influxu & causalitate; ita & in sua future, ab utriusque determinatione dependet: Atqui futura contingentia, & actus liberi

nostræ voluntatis, per se & essentialiter dependent, non solum à causis secundis, & à voluntate creatæ; sed etiam à Deo, & à voluntate divina, tanquam à prima & universalissima causa: Ergo ut illi cognoscantur certò & infallibiliter futuri, debet cognosci non solum determinatio causarum naturalium, & voluntatis humanæ, sed etiam decretum ac determinatio voluntatis divinæ.

Denique probari potest conclusio argumentato ad hominem contra Molinam. Deus non cognoscit certò in sua voluntate, sua decreta ut futura, antecederet ad actualem illorum existentiam, ut fatetur Molina: Ergo nec in voluntate creatæ, certò præcitat ejus actus liberos futuros. Probatur Consequentia, si enim voluntas divina non potest esse medium in quo Deus cognoscat suos actus liberos futuros, à fortiori nec voluntas creatæ poterit esse medium ad suos actus liberos futuros, certò & infallibiliter cognoscendos. Et mirum est, quod Molina velit in sola voluntate creatæ cognosci ejus actus liberos, non autem in voluntate divina ejus decreta. Et quod magis mirum, àt absurdum est, quod ad cognoscendos actus liberos futuros voluntatis creatæ, velit non requiri cognitionem divini decreti, & determinationis voluntatis divinæ.

Neque valet responsio hujus Authoris dicitis, ideo Deum non cognoscere in sua voluntate sua decreta, sicut in voluntate creatæ præcitat ejus actus liberos futuros: quia non supercomprehendit suam voluntatem divinam, sicut voluntatem creatam. Licet enim Deus supercomprehendat voluntatem creatam, & tantum comprehendat voluntatem suam: attamen illa ut supercomprehensa, non est perfectius cognita, quam voluntas divina ut tantum comprehensa: alioquin perfectius à Deo cognosceretur voluntas creatæ, quæ est objectum remotius divinæ scientiæ, quam voluntas divina, quæ est ejus objectum propinquius, & immediatius: quod est prorsus absurdum. Ergo si cognitio Dei, ut terminata ad voluntatem divinam, & ut est ejus comprehensio, nequit certò in illa attingere ejus libera decreta; non poterit etiam eadem cognitio, ut terminata ad voluntatem creatam, & quatenus est illius supercomprehensio, certò attingere in illa actus ejus liberos futuros: vel si ad ipsos potest certò terminari, poterit etiam ad illa se extendere.

§. VI.

Solvuntur argumenta Molinæ.

67 Primò arguit Molina ex S. Thoma 1. contra Gentes cap. 67. ratione 3. ubi docet quod sicut ex causâ necessariâ, certò cognoscitur effectus necessarius; ita ex causâ contingenti non impedita, certò cognoscitur effectus contingens: Ergo etiam in libero arbitrio non impedito, secundum Doctrinam Divi Thomæ, Deus certò poterit ejus actus liberos futuros cognoscere.

68 Secundò aliter arguit: Sæpe (inquit) contingit, ut pater ex indole filii sibi innata, conjaturaliter cognoscat in quam partem liberè inclinabitur: Ergo cum Deus inclinationem voluntatis nostræ, infinite perfectius penetret, & cognoscat, quam quilibet pater indolem sui filii,

filii, evidenter cognoscat in quam partem liberam arbitrium creatum, hac vel illa occasione oblata, seipsum determinabit, sub concursu indifferenti quem illi offert.

69 Teriò, Comprehensio arbitrii creati terminatur ad omne cum quo habet necessariam connexionem: Ergo ejus supercomprehensio non fisset in effectibus necessariò connexis, sed ad actus liberos evidenter cognoscendos ut futuros pertinget. Paret Consequentia, nam supercomprehensio, cum sit perfectior comprehensio, plura attingit in objecto, quam comprehensio.

70 Denique in nostra sententia, Deus certò cognoscat in libero arbitrio ut pramotò efficaciter, actus liberos, ut determinatè futuros; & tamen ut sic pramotum, cum illis indifferenter connectitur, alias pramotio tolleret libertatem. Ergo in medio, & in causa indifferenti, potest effectus certò cognosci, & consequenter in arbitrio creato, est sit indifferens, poterunt certò cognosci actus liberi futuri.

71 Ad primum respondeo primò, hoc testimonium D. Thomæ magis nocere quam favere Molina: in eo siquidem docet Sanctus Doctor, futura contingentia posse certò cognosci, in causis secundis non impeditis, & supposito quòd cognitio impedimentorum certò innotescat: unde cum illa non possit certò Deo innotescere, nisi in decreto quod habet, de non impediendis causis secundis, ne suos effectus producant; antecedenter ad tale decretum, Deus non potest in causis secundis effectus contingentes certò cognoscere.

72 Respondeo secundò, quòd quamvis Deus in causis secundis non impeditis, independentè à quocumque decreto, certò cognosceret futura contingentia: seclusò tamen decreto prædeterminante, non posset in libero arbitrio creato, ejus actus liberos futuros certò præscire. Ratio disparitatis est evidens, causæ enim naturales sunt ex se & ex sua natura determinatæ ad suos effectus producendos: v.g. arbor ad fructificandum, nubes ad pluvendù hyberno tempore; unde nisi ab extrinseco, & à causis superioribus & potentioribus impediuntur, infallibiliter tales effectus producant: arbitrium verò creatum, cum ex se sit indifferens, & indeterminatum ad operandum, vel non operandum, & ad eliciendos actus hujus vel illius speciei; & in principio omnino indifferenti, & indeterminato, non possit cognosci certus, & determinatus effectus (ut supra ostendimus) in voluntate creata, seclusà prædeterminatione divinà, non possunt ejus actus liberi futuri, certò & determinatè cognosci.

73 Ad secundum, concessò Antecedente, nego Consequentiam: licet enim Deus infinite perfectius cognoscat voluntatè hominis, quam paret indolem, & mores sui filii: in illa tamen, non potest certò cognoscere ejus actus futuros, cum in ea non sint certò cognoscibiles, seclusà prædeterminatione divinà: in principio enim indifferenti, ut indifferens est (ut saepe diximus) nõ potest cognosci certus, & determinatus effectus. Imò quãtò magis penetratur, & quãtò perfectius cognoscitur causa indifferens & indeterminata, tantò magis cognoscitur ejus contingentia, & indifferentia ad operandum vel non operandum.

74 Ad tertium nego etiam Consequentiam: licet enim supercomprehensio excedat comprehensionem, ille tamen excessus non tenet ex parte

A objecti; ita quòd comprehensio attingat in objecto aliquid quòd non cognoscat comprehensio (de ratione enim comprehensionis, ut supra dicebamus, est ut nihil objecti lateat cognoscendum) sed tantum ex parte modi cognoscendi, quatenus clariùs per illam videtur illud quòd per comprehensionem obscurius cognoscitur. Unde ex eo quòd Deus voluntatem humanam supercomprehendat, solùm potest inferri quòd in ea, antecedenter ad decretum, habeat perfectiorem & clariorem cognitionem conjecturalem de actibus ejus liberos futuris, quam Angelus qui eam tantum comprehendit. Quando autem dicimus Deum antecedenter ad decretum, actus nostros liberos cognoscere conjecturaliter; non intendimus admittere in intellectu divino cognitionem conjecturalem ex parte subjecti (hæc enim importat imperfectionem dubietatis & incertitudinis, ex parte cognoscentis) sed cognitionem conjecturalem tantum ex parte objecti, & re-cognita, ut supra exposuimus: hæc enim nullam dicit imperfectionem in cognoscente, sed tantum in objecto cognito.

Ad ultimum, concessò Majori, distingo Minorem: liberum arbitrium ut pramotum, cum actibus liberos indifferenter connectitur: indifferentiã libertatis, concedo. Indifferentiã suspensionis, nego. Sive ut alii loquuntur, indifferentiã actuali, & positivã, concedo: indifferentiã potentiali, & privativã, nego.

Explicatur breviter: In libero arbitrio creato duplex solet indifferentiã distingui: una potentialis, & privativa, quæ consistit in carentia, & suspensione actus, & quæ idcirco à quibusdam, *indifferentiã suspensionis*, appellatur, quam voluntas habet antequam operetur; & hæc est imperfectio libertatis creatæ, illi conveniens ex eo quòd nõ est actus purus, ideoq; non competit libertati divinæ. Alia dicitur positivã, & actualis, quam alii vocant *indifferentiã libertatis*, quæ consistit in eo quòd voluntas quando actu operatur, & elicit aliquem actum, retineat potentiam ad oppositum. Dicitur ergo, liberum arbitrium creatum, antecedenter ad efficacem Dei motionem, esse indifferens primo modo; ac proinde in illo (seclusà divinã prædeterminatione) non posse certò cognosci ejus actus liberos futuros. Suppositã verò divinã motione, & prædeterminatione, licet maneat indifferens secundo modo (id est taliter agens, ut retineat potentiam ad oppositum) non est tamen indifferens primo modo, & indifferentiã potentiali, & suspensionis, id est suspensum, & absq; ulla determinatione; sed determinatè respicit aliquem actum liberum, ut infallibiliter simul & liberè eliciendum. Quomodo autem cum illa determinatione libertas subsistat, suo loco dicetur.

S. VII.

Theophili Raynaudi sententia exploditur.

EX dictis facilè confutari potest sententia Theophili Raynaudi, asserentis loco supra citato, Deum scientiã mediã explorare, quid factura esset nostra voluntas, in his vel illis circumstantiis, si se sola, & absque divino concursu agere posset. In primis enim, si voluntas creata, ut habet adjunctum solum concursum similitateum, & ut subest motioni, & gratiæ solum moraliter excitanti, non potest esse medium, in quo Deus certò & infalli-